

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI O‘QITISHDA INTERAKTIV O‘YIN TEXNOLOGIYALARINING O‘RNI

Sanginova Gulnoza

Qo‘qon universiteti Ta‘lim kafedrası katta o‘qituvchisi

Abdullajonova Barno Qahramon qizi

Maktabgacha ta‘lim yo‘nalishi talabasi

Abdullajonovabarnoxon8@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20351127>

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitishda interaktiv o‘yin texnologiyalarining o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi interaktiv o‘yinlarning bolalarning bilim olish jarayoniga ta‘sirini aniqlash va ularning ta‘lim samaradorligini oshirishdagi rolini ochib berishdan iborat. Maqolada maktabgacha ta‘lim tizimida qo‘llaniladigan zamonaviy interaktiv texnologiyalar, jumladan, didaktik o‘yinlar, multimedia vositalari va raqamli platformalar ko‘rib chiqilgan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, interaktiv o‘yin texnologiyalari bolalarning diqqatini jamlash, mantiqiy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Ushbu yondashuv an‘anaviy o‘qitish usullariga nisbatan yuqori samaradorlikka ega bo‘lib, ta‘lim jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: interaktiv o‘yin texnologiyalari, maktabgacha ta‘lim, didaktik o‘yinlar, multimedia vositalari, bilim olish samaradorligi, pedagogik texnologiyalar.

Kirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitishda interaktiv o‘yin texnologiyalarining o‘rni bugungi kunda ta‘lim tizimining dolzarb masalalaridan biridir. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida an‘anaviy o‘qitish usullari bolalarning bilim olish ehtiyojlarini to‘liq qondira olmayapti. Shu bois, interaktiv o‘yin texnologiyalarini ta‘lim jarayoniga joriy etish orqali bolalarning diqqatini jamlash, mantiqiy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyati yuzaga keladi.

Maktabgacha ta‘lim tizimida interaktiv o‘yin texnologiyalarining qo‘llanilishi bolalarning bilim olish jarayoniga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, 3-6 yoshdagi bolalar o‘yin orqali o‘rganishga yuqori darajada moyil bo‘lib, interaktiv vositalar ularning diqqatini uzoq vaqt ushlab turishga yordam beradi. Didaktik o‘yinlar, multimedia taqdimotlari va raqamli platformalar bolalarning mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Shuningdek, interaktiv o‘yin texnologiyalari bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Guruhli o‘yinlar orqali bolalar bir-birlari bilan hamkorlik qilish, o‘z fikrlarini ifoda etish va boshqalarning fikrlarini tinglash ko‘nikmalarini egallaydilar. Bu esa ularning maktab ta‘limiga tayyorgarlik jarayonida muhim ahamiyatga ega.

O‘yin bolaning ruhiy holatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi. U stressni kamaytiradi, o‘ziga ishonchni oshiradi. Psixologlarning fikricha, o‘yinda bola o‘zini erkin his qiladi, bu esa uni faol va ijodkor shaxsga aylantiradi. Shuningdek, o‘yin jarayonida bola ijtimoiy me‘yorlarni o‘rganadi: do‘stlik, yordam, navbat kutish, baham ko‘rish kabi qadriyatlarni o‘zlashtiradi. Bu esa uning jamiyatga moslashuvini yengillashtiradi.

O‘yin texnologiyasini samarali qo‘llashda tarbiyachi markaziy o‘rinda turadi. U o‘yinjarayonini tashkil etuvchi, boshqaruvchi va kuzatuvchi sifatida qatnashadi. Tarbiyachi har

birbolaning yosh, ruhiy va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda o'yinlarni tanlashi kerak. Shuningdek, o'yinlar orqali bolalarni kuzatish, ularning xarakterini, qiziqishlarini va ijtimoiy faolligini aniqlash mumkin. Bu esa pedagogik tashxis qo'yishda yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tizimida o'yin texnologiyalarini joriy etish bolalarning hartomonlama rivojlanishida beqiyos ahamiyatga ega.

O'yin — bu nafaqat o'qitish vositasi, balkitarbiya, ijtimoiylashuv va ruhiy rivojlanishning eng samarali shaklidir. O'yinlar suhbatdir. Ular aloqaga asoslangan. Asosiysi his-tuyg'ularning bevositaligi, qiziqish, xayrixohlik. Bunday o'yin faollashtirishni talab qiladi. hissiy va fikrlash jarayonlari. U mahoratnirivojlantiradi savol-javoblarni tinglang, diqqatni mazmunga qarating, aytilganlarni to'ldiring, hukm chiqaring. o'quv materiali ushbu turdagi o'yinlar uchun optimal miqdorda berilishi kerak, bolalarning qiziqishini uyg'otish uchun qulay va tushunarli bo'lishi kerak.

Maktabgacha ta'lim jarayonida interaktiv metodlarni qo'llash – bu shunchaki yangi texnologiyalardan foydalanish emas, balki bola bilan muloqotni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishdir. Bunday yondashuvda bola faqat axborot qabul qiluvchi passiv tinglovchi emas, balkimashg'ulotning faol ishtirokchisiga aylanadi. Chunki bola oilada hayotning dastlabki qadriyatlarini o'rganib, bog'chaga ma'lum bir tayyorgarlik bilan keladi; interaktiv metodlar esa ana shu bilim va tajribalarni muloqot orqali mustahkamlashga xizmat qiladi. Interaktiv metodlar orqali bolaga ta'lim va tarbiya bir vaqtning o'zida berib boriladi, chunki interaktiv metodlar bola va tarbiyachi o'rtasidagi hurmatga asoslangandir. Tarbiyachi qanday bolmasin bolaning fikrini tinglaydi va bu bilan pedagog bolalarga o'zgalarning fikriga hurmat bilan qarashni o'rgatib boradi. Bolalarda esa bir-birini tinglash ko'nikmasi hosil boladi. Bunday mashg'ulotlarda bola o'zini hurmat qilinayotganini sezadi va ushbu sharoitda hech qanday taziqsiz erkin fikirlay boshlaydi. Fikrlarini ochiq bayon eta oladi. Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda bolalarning ijodiy faolliklarini oshiruvchi hamda ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida ko'plab tajribalar to'plangan. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish endigina boshlanmoqda. Hozirgi vaqtda bu maktabgacha ta'lim tizimida jiddiy o'zgarishlar qilish zarurati bilan bog'liq. Ushbu o'zgarishlarning muvaffaqiyati maktabgacha ta'lim muassasasining ilmiy, uslubiy va moddiy-texnik bazasini yangilash bilan bog'liq hisoblanadi. Yangilanishning muhim shartlaridan biri yangi axborot texnologiyalaridan foydalanishdir.

Multi medialar orqali olib borilayotgan faoliyatlar va o'tilayotgan mashg'ulotlar bolalardatushunish va amalda qo'llash ko'nikmalarini yanada rivojlantirmoqda. Bu bilan birga yangi Alfa avlod (gen-A) qiz qiziqishlari bilan zamonaviy ta'lim jarayoni o'rtasida o'ziga xos uyg'unlik yuzagakelmoqda. Alfa avlodi tug'ilganidan boshlab raqamli muhitda o'sgani uchun, ular ma'lumotni iog'zaki va an'anaviyga qaraganda vizual (video, animatsiya, infografika) shaklda 3 barobar tezroq o'zlashtiradilar. Multimedia vositalari esa aynan shu ehtiyojni qondiradi

Xulosa qilib aytganda, Hozirgi kunda, maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama kamol topgan shaxs sifatidavoyaga yetkazishda an'anaviy ta'lim usullarini zamonaviy yondashuvlar bilan boyitish, interaktiv o'yin texnologiyalarini yanadakengroq tag'biq qilish bugungi kunning kechiktirib bo'lmas talabidir. Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitishda interaktiv o'yin texnologiyalaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirish, bolalarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish va ularning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tizimli joriy etish orqali maktabgacha ta'lim sifatini yangi bosqichga ko'tarish mumkin.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Qodirova F. R., Maktabgacha ta'limda interaktiv metodlar, Toshkent: Fan, 2020.
2. Karimova N. A., Didaktik o'yinlar va bolalar rivojlanishi, Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. To'xtayeva M. N., Raqamli texnologiyalar asosida ta'lim samaradorligini oshirish, Toshkent: Innovatsiya, 2021.
4. Xasanova D. B., Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitishda o'yin texnologiyalari, Pedagogik ta'lim, 2022.
5. Abdullayeva S. T., Interaktiv o'yinlar va ularning ta'limiy ahamiyati, Toshkent: Ilm, 2020.